

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRZAŠKO OZEMLJE TRST, četrtek 30. aprila 1953 Cena 20 lir

V PETEK 1.V.1953 OB 15. URI NA STADIONU „PRVI MAJ“ (VRDELSKA CESTA) LJUDSKA VESELICA

z naslednjim sporedom: Nastop združenih pevskih zborov in godbe; Govori: Govornik tov. Eugenio Laurentij in Franc Stoka. Nastop tamburških zborov; Baleti; Recitacije. Otroke bo zabavalo lutkovno gledališče, šaljive igre in tekme. Od 17. do 24. ure PLES Igral bo orkester iz Sv. Križa.

PRVOMAJSKI PROGLAS RAZREDNIH SINDIKATOV

Delavci! Ob tradicionalnem dnevu prvega maja smo znova razgovorili... Delavci! Vrednost Enotnih sindikatov in Delavske zbornice sta odlično dobro pobudo za združen nastop delavcev prvega maja, čeprav je ta pobuda nastala iz splošne zahteve... Delavci, tovariši! Udeležite se manifestacij 1. maja s hudo enotnostjo... Delavci! Naj bo 1. maj dan agitacije in propagande za osvoboditev tržaškega delavskega gibanja... Delavci! Zivljenje v podjetjih in na delovnih mestih nas brati vse. Skupni interesi, skupne težnje nas vežejo na skupno stvar in terjajo akcijsko enotnost sprito razredne enotnosti gospodarjev... Delavci! Mobilizirajmo se v tej borbi tako, da bo tržaški delovski razred lahko čimprej s primerno silo načel vrsto... Delavci! Proslavljamo praznik 1. maja s prepričanjem in trdnim... Delavci! Zivljena enotnost in bratstvo vseh delavcev!

Negativni odmevi v svetu na sovjetski predlog pakta petih

„New York Times“ piše, da bi pakt petih velesil praktično razveljavil Listino OZN - Previdne Churchillove izjave o neuradnih stikih med predstavniki velesil Karl Gruber poziva ZSSR, naj v avstrijskem vprašanju pokaže svojo dobro voljo

LONDON, 29. — Laburistični poslanec Arthur Henderson je danes v spodnji zbornici vprašal Churchilla, ali so mogli neuradni stiki med najvišjimi možnimi predstavniki velesil, ki bi sledili nedavnim sovjetski izjavi, da je ZSSR pripravljena začetni pogajanja z Zahodom. Churchill je odgovoril: „Previden sem vodnik, ki ga je objavila Pravda. Zelo vesel bi bil, ko bi lahko vedel, da so mogli neuradni razgovori med najvišjimi predstavniki in da bi ti razgovori lahko pripeljali do resnih in konkretnih diskusij. Churchill je dodal, da upa, da bo lahko o tem vprašanju obširneje govoril med zunanje politično debato v spodnji zbornici, ki bo prve dni maja, in da zaradi tega danes ne bi hotel k svoji izjavi ničesar dodati.

Na hodnikih spodnje zbornice se je danes večer razširila vest, da bo angleški ministriški predsednik Churchill začel parlamentarno diskusijo o zunanjih politiki z obširnimi pričevanji o položaju. Zunanje politična debata se bo začela v ponedeljek 12. maja in bo trajala dva dni. Opazovalci opozarjajo, da se je Churchill posrečil odložiti to debato, ki bi se morala začeti že prej. Odlučite debate je Churchill že večkrat priporočil med svojimi nastopi v spodnji zbornici. V političnih krogih sodijo, da bo do 11. maja lahko prišlo do tretjega sestanka med angleškim veleposlanikom v Moskvi Gaseoingom in sovjetskimi zunanjim ministrom Molotom.

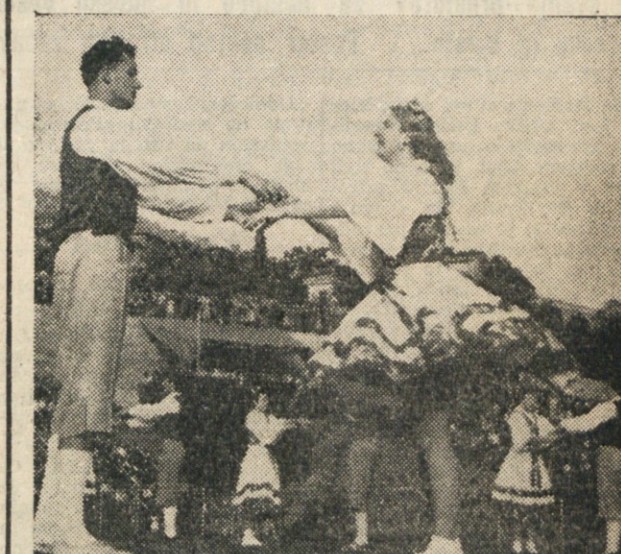
Medtem se nadaljuje negativni komentarij k včerajšnjemu predlogu sovjetskega zunanjega ministra Molotova o paktu petih velesil. Ta molitvena poteza je obremenjena povzročila da je precej uplahljeno pretirano upanje v začetek negotovosti, ki bi jih podvela parlamentarna manjšina pri ustanovitvi sodišča. Demokristjani namreč zavračajo mnenje, da ob odobritvi Bundestrata ni potrebna za veljavnost ratifikacije obeh pogodb. v vladnih krogih nadalje zadržujejo, da so zavezniki visoki komisarji Adenauerja in mu izrazili svoje zadovoljstvo, da ni hotel zvaliti na predsednika republike odgovornosti za ratifikacijske odločitve v pariški pogodbi. Po vestih iz vladnih krogov je ameriški visoki komisar Conant dejal Adenauerju, da odobrava njegovo stališče, da se tudi Bundestrat izjavi o tem važnem vprašanju.

Zahodnoberlinska policija je danes večer znanila aretacijo sedmih oseb, ki jih sumičjo, da pripadajo sovjetski vojski, da pripadajo dvojici izvedenca, ki sta v zvezi s trženjem in ženskimi in moškimi izveščaji. Policija dodaja da organizacija, ki so jo odkrili, nima nobene zveze s skupino 39 oseb, ki so jih aretirali v prvih dneh tega meseca pod isto obtožbo.

Gen. Dušan Kveder bo predeval v ZDA LJUBLJANA, 29. — Generalni podpolkovnik JLA Dušan Kveder je odpotoval danes v ZDA, kjer bo ostal deset dni. Med svojim obiskom bo imel v Ameriki več predavanj o sodobnih vojaških vprašanjih. Generalni podpolkovnik Dušan Kveder je imel lani takisto predavanja tudi na Norveškem in v Švici.

Slovenija šteje 1.462.991 prebivalcev

Prirastek v petih letih je nad 70.000 Ljubljana: 135.000, Maribor: 75.000, Celje: 25.000 LJUBLJANA, 29. — Po podatkih, ki so jih danes objavili na osnovi popisa prebivalstva, je imela Slovenija na dan ljudskega štetja 31. marca letos 1.462.991 prebivalcev. Ob zadnjem štetju pred petimi leti je bilo v Sloveniji 1.391.000 prebivalcev. Slovensko prebivalstvo je torej v petih letih naraslo za nad 70.000 oseb. Porast prebivalstva so zabeležili predvsem v mestih in industrijskih središčih. Tako stoji glavno mesto republike Ljubljana danes 135.000 prebivalcev. Na 1948 pa jih je stela 115.000. Narasel je tudi industrijski Maribor, in sicer od 66.000 pred petimi leti na 75.000 letos. Tretje mesto po številu prebivalcev je Celje, ki ima po zadnjem popisu 25.000 prebivalcev.



Delovala bosta bar in bife. Delavci, meščani, udeležite se svojega praznika. PRIREDITVENI ODBOR

VOLILNA KAMPANJA V ITALIJI

Nenni poziva De Gasperi, naj se zavzame za ozemlja, ki so po mirovni pogodbi pripadla Jugoslaviji - Še vedno nesoglasje in nesporazumi med večinskimi strankami - Vprašanje državnih namestencev

(Od našega dopisnika) RIM, 29. — Edinivažejši govornik je bil danes v italijanski volilni kampanji Pietro Nenni, ki je med drugim povzel tudi to, da je kominformisti nekaj dni premlevali, o De Gasperi je imel najpogostejši De Gasperijevih besedah o nemško-poljskih mejah v njegovem nedeljskem govoru v Milanu. Pri tem je Nenni spet zasal v najhuji italijanski nacionalizem. Nenni je omenil, da so bila abriška nemška ozemlja od začetka v rokah Poljske še pred dokončno sklenitvijo mirovne pogodbe.

Francoski položaj Francije se zdi precej resnejši Bourges in finančni minister Manour sedita, da je treba proračunske primanjkljaje znižati za vsaj 200 milijard, da bi bil kolikor toliko znesen. To znižanje bi moral dobiti ministrski predsednik Mayer v skladu s predložitvijo v kabinetu. V soboto bodo stali na mesečnem Banca d'Italia, medtem ko bo 7. maja nova stavka bančnih uradnikov sploh. A. P.

Francosko-ameriški razgovori o dodatni pomoči Indokini

Dullesove izjave - Maršal Juin pojde v Indokino - Kambodža zahteva popolno neodvisnost O zadnjem zasledanju sveta NATO v Parizu pa je Dulles izjavil, da je namen odobrenega programa bolj okretni 50 divizij NATO kakor povečati število divizij. V Parizu je francoski minister za pridruženje državne Letourneau v družstvu angleško-ameriškega tiska govoril o voljanosti v Indokini, da je bila vojna v Indokini, da je izrazil mnenje, da skuša Hošiminhova vlada v predvidevanju morebitnih pogajanj se držati zavzeti kolikor mogoče boljše položaje, zato da bi imela ugodnejše stališče pri pogajanjih. Letourneau je izjavil, da bo Francija branila pri druženi državi, poudaril pa je težave v zvezi z obrambo Laosa, ki je zelo razsežna in ki ga je mogoče kontrolirati samo z nekaterimi utrjenimi položaji. Na vprašanje nekega novinarja, ali računa Francija, da bo z ameriško pomočjo došla vojna v Vietnamu, je Letourneau izjavil: „Če bi bilo odvisno samo od Francije, bi oboje priznavali, da je to naša dolžnost.“

Laoska vlada je poslala vsem državam, ki niso priznale, da je Dulles sporočil, da sedaj resno proučuje v obrambnem departmaju vprašanje pošiljate dodatne pomoči v Indokino, Medtem pa je ministrski

BORIS KRAIGHER O ODNOSIH S KATOLIKSKO CERKVIJO

Niti kaplje olja v ogenj odnosov s SZ

Moskovski radio pa poroča, da je predsednik prezidija vrhovnega sveta ZSSR maršal Vorosilov govoril danes ob podelitvi odlikovanj skupini sovjetskih visokih častnikov in da je med drugim dejal, da so vsejste oborožene sile eno ogrožajo nikogar in ne nameravajo napasti nobene tuje države. Vorosilov je dodal, da je ta izjava v polnem soglasju z značajem in tradicijo ruskih oboroženih sil in zadržil, da to oborožene sile eno nikoli nikogar ogrožale in niso nikoli napadle nobene tuje države, temveč da so uporabljale svoje orožje samo, kadar je sovražnik vdril v ZSSR. Pri tem je Vorosilov očitno pozabil vsaj na Finsko.

Prepir v spodnji zbornici zaradi nemške generala

LONDON, 29. — Danes je bila v spodnji zbornici precej burna diskusija, ki jo je povzročila vest, da bo bivši nemški general Hans Speidel član delegacije predstavnikov evropske obrambne skupnosti in NATO, ki bo v nekaj dneh obiskala nekatere angleške tovarne orožja in si ogledala vse, ki so jih angleški tanki in topovi. Speidel, ki je bil med vojno načelnik štaba generala Rommela, bo v delegaciji zastopal Zahodno Nemčijo. Po številnih kritikah, ki so jih izrekli razni laburistični poslanci, je predsednik vlade Sir Winston Churchill dejal, da je škodljivo za svetovni mir, če se obranja pri življenju staro sovražništvo in dodal, da uživa general Speidel zaupanje angleških in zaveznikiških poveljstev. Na izjave bivšega laburističnega obrambnega ministra Shinwella je Churchill odgovoril, da je Speidelov obisk v Angliji neposredna posledica usustavitve NATO in evropske obrambne skupnosti, kar se je dogodilo še v času laburistične vlade v Angliji. Nemčija ni niti član evropske obrambne skupnosti ki še danes obstaja, niti ni član NATO, in da zaradi tega ni prikladen razkazovati njenemu predstavniku novo angleško orožje.

Gen. Dušan Kveder bo predeval v ZDA

Ljubljana, 29. — Generalni podpolkovnik JLA Dušan Kveder je odpotoval danes v ZDA, kjer bo ostal deset dni. Med svojim obiskom bo imel v Ameriki več predavanj o sodobnih vojaških vprašanjih. Generalni podpolkovnik Dušan Kveder je imel lani takisto predavanja tudi na Norveškem in v Švici.

Mayerjeve težave s proračunskim primanjkljajem

PARIZ, 29. — Francoski minister za proračun Jean Monnet je poročal danes pred finančno komisijo narodne skupščine o finančnem položaju države. Moreau je dejal, da Francija ne more več prenašati sedanega položaja v gospodarstvu in tako težkih

Eden ponovno operiran

LONDON, 29. — Britanski zunanji minister Eden je bil danes ponovno operiran. O ponovni operaciji so izdali poročilo, ki pravi, da je bil sedaj odstranjen vzrok, ki je povzročal napade zlatenice. Kakor je znano, je bil Eden operiran prvikrat 12. aprila in pri tej operaciji so mu odstranili žolčne kamne.

Novo jugoslovansko letalo na reakcijski pogon

BEograd, 29. — Jugoslovanska letalska industrija je zabeležila nov uspeh. Konstruktorja dr. Ivan Levac in podpolkovnik Dragoljub Bešlić sta izdelala prototip novega letala na reakcijski pogon. Izjavah strokovnjakov je letalo mnogo boljše od prvega letala - bombarderja na reakcijski pogon. V kratkem bodo začeli s poskusnimi leti in kolikor bodo uspeli, kar pričakujejo, bodo začeli s serijsko proizvodnjo letal.







# Proti fašizmu je 1. maja vihrala rdeča zastava

Tak po prvi svetovni vojni, pred uradno priključitvijo k Italiji in po njej se je tu v naših krajih še proslavljala prvi maj. To praznovanje je služila fašistična vladavina v Rimu, a uspelo ji je šele po letu 1926, ko so izšli posebni fašistični zakoni za zaščito države, skupno za ustanovitvo posebnega sodišča. Tedaj Italija je vsilila neki drugi praznik v madomestilo za prvi maj, in sicer 21. april, dan rimske volkulje, ki da je pred 2000 leti čuvala, hranila in hranila dvojnica, ustanoviteljica Rima. A kdo se je zmenil za to; proslavljanje delovnega praznika ni bilo nikoli opuščeno, dasi je bilo tudi pred fašistično vladavino zelo oteženo.

Tako je minilo prvo desetletje fašizma. Začelo se je v Evropi, se je laskevalo fašizmu pridružil nemški nacizem, ki pa je ohranil neke vrste parodijo prvega maja.

V letih 1935-1940 se je v Primorskem, naš sedanjih narodnih heroj, sredi svojega delovanja prizadeval, da bi praznovanje prvega maja zadobilo spet tisto veljavo kot jo je imela v prvobitni dobi. Zato je bil v Primorski, za Pavlu Morzani, dotodanjemu edinemu organizatorju manifestacij delovnih ljudi na Tržaškem, uspešno pridobiti za praznovanje praznovanja celo vodilno vlogo, oziroma vsaj vsebinske elemente tega stvarstva fašistične propagande, a se je z italijanskim vdorom v Abesinijo ter s fašistično intervencijo proti španski svobodoljubni narodni vojni, ki jo je pri nas zbudila v veliki meri zavest, da mora biti Primorska na viden način izreči obsodbo prvega maja, ki ga je fašistična Italija zagrešila nad nedolžnimi narodi.

Zato je v Primorskem izvedel prvo prvi maj in prvi avgust za protestna dneva primorskega ljudstva proti fašizmu. Za organiziranje praznovanja se je oprl na vse skupine, ki so dotlej obstajale na Tržaškem in Goriškem, in končno je se skupno pripravil udarno skupino, v kateri je v glavnem vodilno vlogo dobil kobarčevski zaprti v Italiji in je po vsej državi umrl v ječi v Salsomaggiore, skupno Andreja Mandre. V tehniko te skupine

so pripravljali gesla za prvi maj in prvi avgust.

Drugi so na dan 1. maja navsezgodaj dvignili primorske zastave na električne daljnovode, v goriški in tržaški pokrajini, začeni od Trstelja, s katerega je vidna Gorica, pa vse tja do Trstenika, ki zre na Trst. Dolgo so vihrale v vetru. Šele ko je električna centrala ukinila tok, so mogli uslužbenec izvršiti ukaz razjarjenih fašističnih oblasti in odstraniti primorske pozdrave.

Veliko je bilo navdušenih delovnih ljudi Primorske, ki je mogla tedaj vsaj na ta način manifestirati svojo solidarnost z drugimi napadenimi narodi. A tudi za naš obstoj je šlo. Pinko Tomažič, ki je prav dobro poznal izjavo treh sosednjih kompartij iz leta 1934 ter jo v poljudni obliki tudi priob-

čil v prvomajskem proglasu, je oznanjal, da se bliža čas, ko bo primorsko ljudstvo znalo streči okove, in si priboriti lastno osvoboditev. Slovenskim množicam je priklical v spomin stoletno borbno slovenskega naroda od kmečkih puntov do uporne, vsakdanje požrtvovalne borbe primorskega ljudstva, ki ga ves teror fašistične strahovlade ni mogel zlomiti.

In tako je tudi za fašizma, ob prvomajskih ilegalnih proslavah, primorsko ljudstvo jeklenilo svoj značaj, krepilo duha odpora in se pripravljalo na velike dni osvobodilnega boja, ki je, ob izbruhu fašističnega napada na svobodoljubne narode, zajel tudi vso Primorsko in jo, skozi legendarno epopejo solza, krvi in junaštva, privedel na prag svobode in socializma.



Z zvončkanjem, bobnanjem in petjem spremljajo ameriški Indijanci sbojni ples, ki ga plešejo v silikovitih narodnih nošah.

## NEKOČ JE ŽIVEL DEČEK, SIN ČEVVLJARJEVE VDOVE...

# Hans Christian Andersen

Rodil se je leta 1805 v Odensi - S štirinajstimi leti gre iskat sreče v Kopenhagen - Učitelj glasbe Siboni ga da na lastne stroške učiti petja - Hodil je v šolo blizu Hamletovega gradu v Elsinoru - Za ljubeznijo ženske je hrepenel zaman - „Nauči se leči jajca kot jaz“ - Iz „labodjega jajca“ na „račjem dvorišču“

Nekoč je živel reven deček, sin čevljarjeve vdove, ki je šel kraljevega princa poprositi podpore. Poln upanja je pel in deklamiral pred njegovo visokostjo in ko ga je princ prijazno vprašal kakšne podpore si želi, je drzni dečko odgovoril: »Rad bi pisal pesmi in drame ter igral v kraljevskem gledališču. Princ je pogledal neresnega fanta s smešno velikim nosom in žalostnimi očmi, ki so ga bile same roke in noge, ter mu odgovoril po vsakdanji človeški pameti: »Eno je deklamirati, drugo je pisati pesmi. (To pravim tebi, samemu v dobru!) Svetuj mi ti, da se lotiš raje koristnejše obrti, fitiga mizarstva, na primer.

Fant pa, ki ni imel vsakdanjega človeškega razuma, marveč zelo nevsakdanjega, ki ga imenujemo genij, je šel domov, razbil svoj glinasti hraničnik, se poslovil od matere in od brezposelnega očeta, ter se odpravil iskat sreče. Zatrudo je vedel, da bodo še neresne pokolenja slavila ime Hansa Christiana Andersena.

**V pravilničnem svetu**

Da pogoltnes takole zgodbi, moraš verjeti v pravljice! Hans Christian je bil ves prelet z njimi. Nekaj jih je bil slišal od očeta, človeka z velikimi duševnimi

darovi, ki pa se je bil lotil koristne obrti — kar je bil vedno občalov. V tolažbo si je čevljar po večerji naglasbral pravljice iz »Arabskih noči«. Njegova žena ni mnogo razumela, njegov sin pa, ki se je delal kakor da spi, je vsrkaval vsako besedo. Podnevi pa je Hans Christian čepel pred vrati prejšnje sobe, kjer so predle stare ženske in je slišal vse pripovedke, ki so si jih pripovedovale. V tistih časih je bilo na Danskem toliko pravljic, kolikor je bilo s slamo kritih streh s storkijami na njih. Med sagami o mestu Odensi, kjer je bil 1805 Andersen rojen, je bila ena od vilah, ki so naplesale svoje soplesalce do smrti.

**„Rdeči čevljički“**

In tako je Andersen-čevljar, ko je lepa, mlada gospodična naročila pri njem par škrlatnih svilenih copatk, mislil, da se je pričela njegova sreča. Ko pa je ta trdosrčno odrekala plačila, je revno hišo napolnila iz greneke. Iz te male tragedije, pomešane s starimi odenskim legendami, je čevljarjev sin napisal strani, ki so jih pred nedavnim milijoni in milijoni gledali v ljubi »Rdeči čevljički«. Kajti prav v tem je Andersenov genij, da je v čarobni moči njegovih pravljic toliko vsakdanje resnice.

**„Deklica z vžigalicami“**

Mater Hansa Christiana so bili kot deklice pošiljali bečarščit po cestah. Namesto tega se je skrivala pod mestnimi mostovi in si grela svojih bese nožice s premirli rodnicami, ker se je bala iti domov. Prvo ljubezen, ki je nujda bila kdaj deležna, ji je nujda neki zapeljavec, izginil je preden se ji je rodila hčerka. Njen sin ji je iz usmihega ljenja do nje in do njenih bridkih težav v življenju napisal znano pripovedko o »Deklici z vžigalicami«.

Njegovo pero je bilo kot čarobna palica, ki je časoma sprememila vsako zgodbo v zdravje očeta, v pravljico. Nekega dne je dečko občudoval ledene rože na oknih in njegov oče mu je med kristali pokazal belo žensko postavo in rekel: »To je snežna kraljica. Kmalu bo prišla po menea. Cez nekaj mesecev je umrl.

**7 penjev in krasen deški sopran**

Ko je v njegovo zgodbo vstopil neprijazni oče, in potem, ko mu je princ svetoval naj se loti mizarstva, je Hans Christian s štirinajstimi leti šel iskat sreče v Kopenhagen. Tam je zvo-

nil pri vseh odlitnikih. Pred slavno balerino je poskusil pesniti; imela ga je za šemo, in ga odgnala. V svoji najboljši ponošeni obleki, s klobovom, ki mu je šel preko ušes, je znanemu piscu iger zdekamliral tragedijo, ki jo je sam spisal za lutke, ki mu jih je bil izrezal oče. Ostalo mu je samo še 7 penjev.

7 penjev in krasen deški sopran. Zgodilo se je, da je z njim dirnil srce profesorja Sibonija, učitelja glasbe na konservatoriju, ki je odšel plačeval, da se je fant lahko učil petja. Hans Christian je bil presrečen. Cez nekaj mesecev je prišel v puberteto, njegov sopran je izginil za večno.

**V podstrešni sobici**

Iz svoje podstrešne sobice je lahko videl smelena streh in zvonike cerkva tega starega mesta. Bil je dober prijatelj pozno v noč svetlečih svetilk in samotnih sveč ob posteljah bolnih otrok. Nič ni šlo v izubo pri kasnejšem piscu pravljice: »Stara cestna svetilka«, »Kaj je videla lunas itd.

**„Saj sam nekaj zaslužim“**

Prve pravljice so bile izdane l. 1835, a napisane so bile malomarno, ne da bi pričakoval uspeha. Toda otroci so jih čitali in jih znavljali še in še. In tako so te vnete ročice potisnile na pot, pričel je delati resno to, kar poznamo danes kot njegovo veliko delo. »Tedaj sem se poglobil v sebe, našel zamisel za starejše ljudi in jo povedal otrokom, pri tem pa nisem nikoli pozabil, da očka in mamica poslušata!« Cez 37 let, o božiču, je izšel nov zvezek Andersenovih pravljic ter odkrival zaklade resnice, žalostne lepote, zabavne ironije tako, kot tega še nikoli ni nihče podal strmečim otroškim dušicam.

**Blizu Hamletovega gradu**

Poln nade je Hans Christian stopil v šolo blizu Hamletovega gradu v Elsinoru, ki jo je vzdrževal neki Simon Meisling, pri katerem naj bi fant tudi živel. Meisling, ki je bil sam neuspešen pesnik, je zaradi Christianovih talentov, fanta zasovražil. In čeprav je Hans Christian kar dobro napredoval, ga je Meisling ponižal do solz, ko mu je rekel, da je zanič. Toda skopi mož je skrbno pazil, da ne bi izgubil neplačane pestunje. Zakaj zane-marjeni Meislingovi otroci so bili tiho kot miške, kadar so sedeli ob košenih kolenih velikega fanta, ki jim je pripovedoval pravljice — nesmrtnih pravljice, ki so tedaj kazale svoj prvi blesk.

**Polna kolena otrok**

Ko je Meislingovo kruto ravnanje prišlo na dan, je Collin odpeljal dečka v Kopen-

hagen v šolo. Tudi tukaj je najbolje shajal z otroki. Kosil je v domovih šestih usmiljenih prijateljev po vrsti in v vsaki teh hiš so otroci plezali na njegova kolena in prosili za pravljice. O storkljah, o sneženem možu, o božičnem drevescu itd., itd. Pripovedovati je znal tako živo, da si videl in slišal korakati mimo cinaste vojake in si čul galop konj, vprehnih v kočijo, in iz papirja je znal izrezovati take živahne vzorce, kakor si jih je le misliti mogče, — danes so spravljivi v Andersenovem muzeju v Odensi, v njegovi rojstni hiši.

oknom je vzklilnik: »Toda, mamica, saj sploh ni oblečen! Ta zgodba je vedno znova sveža, kadar pretveze najdejo nov kult.

Ceprav je bil zdaj slaven, je bil bolj ljubezniv kot kdaj. Meisling ga je srečal na cesti in se mu opravičil za svojo nekdanjo krutost. Andersen mu je odpustil in ga tolažil. Ko ga je kralj poklical na dvor — ta isti princ, ki mu je nekoč svetoval naj se loti koristnejšega dela — in namignil poetu naj poprosi za kraljevske časti, je Andersen preprosto odgovoril: »Saj sam nekaj zaslužim.

**Kaj je kokoška rekla rački**

Za ljubeznijo ženske pa je okoren mladenič brez beliča, hrepenel zaman. Dobra Collinova družina, tri njene generacije so bile vse, kar je imel. Seveda so si šli v dolžnost, da obrže tega sanjača na trdnih tleh. Silili so ga, naj opusti to nesmiselno pisarjenje in naj se poteguje za kakšno skromno uradniško mesto. Govorili so kakor so govorniki živili v njegovi najslavnejši pripovedki:

# NOVA INDUSTRIJSKA BOLEZEN «Reynaudov pojav»

Skoraj pol stoletja je ščitil angleške industrijske delavce zakon proti boleznim, za katerimi so zboleli med svojo zaposlitvijo. Odškodnino za boleznj specifičnega industrijskega izvora je ustanovil poseben zakon iz leta 1906, ki je našel šest vrst takih bolezni. Zakon je tudi pooblašil pristojnega ministra, da razišče, katere nadaljnje bolezni izvirajo iz industrijskega dela — razen slučajnih nesreč — in ki se jih nato lahko doda boleznim, katere naštevata zakon. Štirideset let kasneje so nesreče in bolezni, ki imajo svoj izvor v delu, postale predmet državnega zavarovanja. Nedvomno je za delavce važno, da se ta zakonska zaščita postopoma razširi na nove industrijske bolezni, ki spremljajo tehnični napredek in zlasti povečano uporabo mehaničnih strojev. Z vsemi temi vprašanji se je ukvarjal tudi poseben osek angleške sindikalne zveze, katerega delo, da so v teku let dodali gorenjemu seznamu še razne druge bolezni.

Zdaj se navedeni sindikalni urad ukvarja z novo boleznijo, ki jo strokovno imenujejo »Reynaudov pojav«, poljudno pa amrtva rokas ali »beli prst«. Bolezen povzroča motnje mehanizma, ki ureja krvni obtok v okončinah človeškega telesa in mislijo, da je bolezen ozko povezana z uporabo strojev na električni pogon in s hitrim gibanjem ter vibrirajočih strojev, s katerimi imajo opravka delavčeve roke. Posledice bolezni so lahko resne, v nekaterih primerih pa lahke in samo prehodne.

Dokazano je zdaj, da lahko vibracije, ki jih doživljajo delavci pri nekaterih stalnih in prenosnih strojih, vendar ne vse, povzročijo Reynaudov pojav. Ni pa zadostnih dokazov za domnevo, da vse take zaposlitve ali vsi tresoči stroji povzročajo »mrtvo rok«. Zda se skušajo rešiti vprašanje na podlagi izkušenj, ki jih zbirajo. Vse take bolnike preiskuje zdravnik, stroške je deloma prevzelo ministrstvo državnega zavarovanja.



Opremo za višinsko letanje letalcev ameriške vojne mornarice, ki jo vidimo na sliki, so preizkusili pod pogoji, kot so v višini nad 23.000 m, kjer brez take opreme nastopi v nekaj sekundah neizogibna smrt.

**„DELAMARIS“**  
IZVOZ IZOLA UVOZ  
želi vsem delovnim kolektivom mnogo uspehov  
D. in L. BEATTIE

USTANOVLJENO 1896  
**LADJEDELNICA VIKTOR LENAC REKA (Jugoslavija)**  
Ladjedelnica je specializirana za nujna popravila v pristanišču, med nakladanjem in razkladanjem • Izvršujemo popravila ladij vseh vrst in velikosti • Popravljamo vse vrste ladijskih kotlov • Izdelujemo kotle za centralno kurjavo • Izdelujemo železna ogrodja za mostove in strehe, pristaniška dvigala itd. • Ladjedelnica je bila po vojni v celoti razširjena in opremljena z modernimi napravami • To nam omogoča, da moremo najhitreje ustreči svojim odjemalcem.  
Za vsa pojasnila se obračajte na naslov:  
**BRODOGRADILISTE VIKTOR LENAC - REKA**  
Pošt. pret. 219 - Telefoni: 35-04, 35-05, 35-06

**GRADBENO PODJETJE „EDILIT“ IZOLA**  
iskreno čestita delovnemu ljudstvu ob priliki 1. maja

**M. Slevogt: 1. maj 1903**

**PIRANSKE SOLINE PORTOROŽ**  
Ob priliki 1. maja čestitamo cenjenim odjemalcem



VREME Vremenska napoved za danes: napovedujejo pretežno jasno vreme s krajevnimi pooblačitvami... Temperatura se bo zopet nekoliko dvignila...

PRIMORSKI DNEVNIK

Opozorjamo vas na sledeče RADIO oddaje: Jug. cone Trsta: 17.40: Slovenski narodne pesmi in plesi...

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

ŠPORTNI DNEVNIK

Letošnja „Dirka po Italiji“

3968 km, razdeljenih na 20 etap - Start (12. maja) in končni cilj (2. junija) v Milano



Table listing the 20 stages of the race with stage numbers, dates, and distances. Stages range from Milan to Neapel, with a final stage in Milano.

Delovno ljudstvo Goriške bo letošnji praznik

1. MAJ

Števerjanu „Med borovci“

Prireditev se bo začela ob 16. Po uvodnem govoru bodo goriški pevski zbori odpeli sledeče pesmi:

- 1. V. Vodopivec: Števerjanska himna — moški zbor Števerjan.
2. I. Zajc: Slava delu; V. Vodopivec: Pobratimlja — moški zbor Sovodnje-Podgora.
3. Narodna: Ko piščica sem pevala; Ciril Pregelj: Lep je vrtec... — ženski zbor Standerž.

PLES

Poskrbljeno bo za hrano in pijačo. Avtobus v Števerjan bo začel voziti s Travnika ob 14.30 in bo vozil vsakih 45 minut, dokler bo kaj ljudi.

Želje in dejstva

Zadnje številke «Arens» Polja želijo za vsako ceno z nedovornimi nerazumni in pretvaravajo dokazati, da v Italiji Slovenci niso mogli nikdar z politični...

Javni nastop gojencev Glasbene šole

Nastopili bodo s svojimi glasbili v prosvetni dvorani na Korzu. Nocoj priredijo gojenci Glasbene šole v Gorici instrumentalni koncert...

Izplačilo pokojnin na tekoči račun

Izplačevati jih bodo pričeli s 1. majem. S 1. majem bodo pričeli tudi v goriški pokrajni poštini uradi z izplačevanjem državnih pokojnin na poseben tekoči račun...

Izplili na slov. srednjih solah v Gorici

Na slovenskih srednjih solah v Gorici bodo v prvi polovici junija sprejemni, vstopni in zaključni izpiti po vrstnem redu, ki bo pravčasno objavljen na solski razglasni deski.

Izgubljen in najden «Topolino»

Pretekli teden se je odpravil v Milan na velesejem tudi goriški trgovec Pio Gandolfi iz Moše. Med časom, ko si je Gandolfi ogledoval razne paviljone, je pustil avtomobil na cesti v središču mesta.

KINO

- VERDI. 17: «Karabinka Williams». J. Stewart in W. Corey.
VITTORIA. 17: «Zlata kočija». A. Magnani.
CENTRALE. 17: «Kuma Tzai Kuma». A. Hauff.
MODERNO. 17: «Most držeževa». R. Scott in J. Hayes.

PRED DANAŠNIM NASTOPOM V PROSVETNI DVORANI NA KORZU

Uspešno vzgojno delovanje Glasbene šole med naraščanjem

9. maja bo vokalni koncert otroškega zbora in dijaškega mešanega zbora iz Gorice. Kakor je bilo že javljeno, bodo privedli v prosvetni dvorani na Korzu nastopili na...

Kakor je bilo že javljeno, bodo privedli v prosvetni dvorani na Korzu nastopili na še najmlajši ljubiteljski glasbe, ki bodo svojim staršem in znancom prikazali uspehe, ki so jih dosegli s trudom in podpo...

Trčenje motorja in avtomobila

Danes zjutraj okoli 11. je parkiral na Tržaški cesti pri hiši št. 6 mali tovorni avtomobil «Lancia Ardea» z evidenčnim tablico GO 4955, last Marjan Padovana iz Ul. Alfieri 19.

Rojstva, SMRTI IN POROKE. V goriški mestni občini je bilo od 19. do 24. aprila 1. 12 rojstev, 3 primeri smrti, 7 otklicev in 11 porok. Rojstva: Gianfranco Ragnetti, Klavdija Bressan, Julijana Sdrigotti, Marija Culot, Diletta Tagliarol, Lilijana Ferrari, Rita Colautti, Ema Drosgič, Ivan Medeoosi, Just Skorjanc, Evelina d'Agostini, Marjan Cassani.

Sklepi seje ital. nogometne zveze. MILAN, 29. — Kakor da bi še ne zadrževalo, da ima Lucchese že zagotovljen izpad iz serije B in kakor da bi mu ne bilo že dovolj raznih kazni — suspenzije igralcev, igrišča, odbitek točk, — mu je italijanska nogometna zveza na svoji danjšnji seji zopet supepdrala igrišče za dve nedelji: posledica incidentov na tekmi s Trevisom, ko je poleg drugega občinstvo hotelo tudi vdreti na igrišče, kar so preprečili organi javne varnosti.

Kmetovalci pozor

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo opozarja vse kmetovalce, da ponujajo nepristno koruzo dvojnovejnega izvora, pripravljeno zne v vrečah z napisom v angleščini, označeno s...

Sodniki niso verjeli izmišljeni zgodbi železniškega čuvaja Sanfilippa o ropu 78.000 lir

Čuvaj bi moral nesti denar gostilničarju Antonu Scaramelliju v Gorico, vendar so ga po njegovih izjavah napadli neznanci in ga oropali - Sodniki so ga spoznali za krivega, vendar so ga opustili zaradi pomanjkanja dokazov...

25. april v Vidmu

Nismo imeli niti pravice niti dolžnosti proslavljati 25. april. To je bil dan, ki ni imel za nas nobenega pomena. In če se ga moramo vseeno spominjati kot dneva osvoboditve in državnega praznika, tedaj moramo poudariti, da je predstavljal 25. april leta 1945 dan velikih sanj, ki se niso uresničile.

Kratke vesti iz Beneških vasi

Tamorjan. Tudi v naši vasi razvija INA-Casa svojo delavnost. Pred dnevi je namreč razpisala natečaj za gradnjo dveh stavb s šestimi stanovanji za 12 milijonov lir.

Št. Lenart

Tukaj je umrl podžupan Francesco Cudicio. Po poklicu je bil kamnosek. Delal je v nekem kamnolomu skupaj s svojimi otroki, Pogrebu je pričevalo veliko prebivalcev.

V slovensko - hrvatski ligi vodi osiješki Proleter

V nedeljo so bili v slovensko-hrvatski nogometni ligi doseženi naslednji rezultati: Odred: Zelezničar 2:1 (0:1) Proleter: \*Rudar 1:0 (0:0) Kvarner: Branik 3:0 (2:0) Tekstilac: \*Slavija 1:0 (0:0) Sibenik: Metalac 3:1 (2:1) Ljubljanski derby med Odredom in Zelezničarjem je nudil sicer borbeno igrro, ki je bila včasih tudi lepa, toda v drugem polčasu je predvsem za zaslugi igralcev Zelezničarja postala preveč ostra in prešla v nedovoljene grobosti. Pri vsem nosi del krivde sodniškeva neodločnosti. Manj simpatično je, da se ob takih priložnostih tudi občinstvo pokáže dokaj nevrzgovno. Skoroj neverjetno pa se sliši, da je bilo prav občinstvo na tekmi v Trbovljah v nedeljski tekmi z osiješkim Proleterjem zelo disciplinirano. Rudar je držal neodločni rezultat skoraj do konca igre; 4 minute pred koncem pa je gostom uspelo doseči gol in tako so branili na lestevici razliko treh točk, ki jih loči od Odrada, ki je na drugem mestu z 18 točkami. Na lestevici sledi: Tekstilac (16), Sibenik (16), Branik (14), Kvarner (10), Metalac (8), Zelezničar (7), Rudar (6), Slavija (6).

Kolesarstvo

V Maroku vodi Couvreur. AGADIR, 29. — V deseti etapi dirkepo Maroku (Mogador-Agadir 174 km) so pripeli dirkači na cilj v tem vrstnem redu: 1. Gervasoni (It.) v 4 urah 31'20"; 2. Gilles (Franc.); 3. Longo (Sv. Afr.); 4. Sowa (Franc.); 5. Bauvin (Franc.); 6. Fiengo (Sv. Afr.); 7. Teisseire (Fr.) itd. V skupni oceni vodi Couvreur (Belg.) pred Teisseirom, Serru, Anzilejem, Meunierom i dr.

Sklepi seje ital. nogometne zveze

MILAN, 29. — Kakor da bi še ne zadrževalo, da ima Lucchese že zagotovljen izpad iz serije B in kakor da bi mu ne bilo že dovolj raznih kazni — suspenzije igralcev, igrišča, odbitek točk, — mu je italijanska nogometna zveza na svoji danjšnji seji zopet supepdrala igrišče za dve nedelji: posledica incidentov na tekmi s Trevisom, ko je poleg drugega občinstvo hotelo tudi vdreti na igrišče, kar so preprečili organi javne varnosti.

Nepoboljšljiv vinski bratec

Komaj 30-letni Radovan Tomšič iz Gorice, Ulica Coccia 32 je bil že večkrat zaprt zaradi slabega obnašanja po goriških ulicah, kjer so ga službovalci policiji našli pijanega. Tako je 20. aprila zopet jarmil motil v Ulici Garibaldi mimoidoče meščane, dokler ga niso odvedli na policijo in nato v goriške zapore. Sodišče ga je večraj zopet kaznovalo na 4 mesece zapora in plačilo sodnih stroškov.

Razdeljevanje sviloprejkinih bub

Pokrajinski poljedelski konzorcij opozarja vse prizadete kmetovalce, da bodo danes v Romansu pričeli z razdeljevanjem sviloprejkinih bub za naslednje kraje: Vilese, Medeo, Romans, Verso in Fratto. Danes bodo tudi delili v Gradiškju za kraje: Moše, St. Lovrence, Faro, Korono, Zagraj, Sv. Martin in Marjan. V petek 1. maja bodo delili v Krimnu za Bračan, Borganan, Dolenje, Koprivo, Možo, Ločnik in Moraro. Bube bodo delili samo tistim kmetovalcem, ki so jih naročili že pred časom. Kdor jih ni, če do sedaj naročil, naj se obrne na oddelek, kjer gojijo sviloprejke, in sicer v Romansu, Gradiškju ali v Krimnu. Kmetovalci naj politijo, ker je na razpolago omejena količina. Cena, ki jo bodo lahko poravnali takoj ali plačali na račun, ki jih bodo oddali konzorcijem konzorciju, je 2920 lir.

Ponujal se je za ga niso marali

Ze v začetku februarja meseca je mahnil s Tržaškega ozemlja pri Opčinah čez mejo brez potnega dovoljenja 29-letni Pasquale De Fazio. Sel je iskat delo v Jugoslavijo. Toda kmalu se je vrnil čez Trento. Tamkajšnje oblasti so mu izdale povratni list za njegov domači kraj Cinisello Balsano. Toda mladenič je zopet poskusil po isti poti nazaj v Jugoslavijo. 12. aprila je priromal legalno čez obmejni blok pri Rdeči hiši, kjer so ga jugoslovanske oblasti izročile italijanskim. Sodišče ga je kaznovalo na 2 meseca in 10 dni zopora, plačilo 11.667 lir kazni ter poravnavo sodnih stroškov.

UPRAVNI ODBOR KMETIJSKE ZADRUGE IZOLA

čestita k prazniku dela, 1. maju vsem svojim delavcem in namեսmencem, kakor tudi vsem delovnim kolektivom širom po naši socialistični domovini. Enake čestitke pošiljamo vsem našim članom zadruge in ostalim poslovnim krogom.

„BOR“ VELETRGOVINA Z LESOM D.D. KOPER

iskreno čestita ceninemu odlo-malcem ter vsemu delovnemu ljudstvu praznik dela, 1. mai

DELOVNI KOLEKTIV OPEKARNE „RUDA“ D.D. IZOLA

čestita k delavskemu prazniku vsemu delovnemu ljudstvu. Proizvajamo opeko vseh vrst in se priporočamo za naročila